Krzysztof J. Czyżewski
Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki

KONSTANCJA AUSTRIACZKA W KRĘGU ŚWIĘTYCH NIEWIAST I WŁADCZYŃ. O PEWNEJ KRÓLEWSKIEJ FUNDACJI W KATEDRZE KRAKOWSKIEJ

Bogate dziedzictwo katedry krakowskiej wciąż, mimo wysiłku kolejnych pokoleń badaczy, wymaga opisu oraz interpretacji. Na pogłębione naukowe rozpoznanie zasługuje nie tylko sama budowla oraz wypełniające ją stałe i ruchome wyposażenie. Specyfika tego miejsca objawia się bowiem zarówno w sferze materialnej, jak i niematerialnej. Szczególną kategorią zasługującą na badawczą refleksję są katedralne tradycje i zwyczaje, a także osobliwości. Do tych ostatnich zaliczają się chociażby kości zwierzęce zawieszone niegdyś w nawie głównej, a dzisiaj przy wejściu zachodnim, będące świadectwem niegdysiejszych zainteresowań i fascynacji, a jednocześnie przemian mentalnych zachodzących w interpretacji świata przyrodzonego[1]. Bez wątpienia wielu odwiedzających wawelską świątynię zastanawiała specyficzna forma prezentacji otoczonego sławą cudowności krucyfiksu wprawionego w okazałe retabulum ołtarzowe w północno-wschodnim narożniku ambitu wokół chóru[2]. Niezwyczajny charakter tej średniowiecznej rzeźby zespolonej w jedno z nowożytną oprawą genialnie uchwycił Leon Wyczółkowski, który uczynił ją tematem zarówno dużej kompozycji malarskiej z 1896 r.[3]

---

1 K.J. Czyżewski, *Smoki, olbrzymy, zwierzęta przedpotopowe. O kościach kopalnych w katedrze krakowskiej*, w: *Dwa oblicza smoka. Katalog wystawy*, t. 2: *Eseje*, Kraków 2015, s. 47–66.

2 Na temat gotyckiej rzeźby Ukrzyżowanego z końca XIV w. – m.in. L. Łętowski, *Katedra krakowska na Wawelu*, Kraków 1859, s. 21–22, 63; W. Łuszczkiewicz, *Rzeźba kamienna krakowska XIV wieku, jej zabytki i artystyczne znaczenie*, Kraków 1871, s. 12, 19–20, il. 13–14; T. Wojciechowski, *Kościół katedralny w Krakowie*, Kraków 1900, s. 47–51; M., S. Cerchowie, F. Kopera (tekst), *Pomniki Krakowa*, t. 1, Kraków 1904, s. 88–89, tabl. nlb.; F. Kopera, *Materyały do inwentaryzacyi zabytków sztuki i kultury w Polsce*, „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne", r. 15, 1904, nr 1 (57), szp. 50–53, tabl. II, III; J.E. Dutkiewicz, *Małopolska rzeźba średniowieczna 1300–1450*, Kraków 1949, s. 101–102, poz. 9, il. 9; *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, t. 4: *Kraków*, cz. 1: *Wawel*, red. J. Szablowski, Warszawa 1965, s. 68, il. 531; E. Śnieżyńska-Stolot, *Krucyfiks królowej Jadwigi w katedrze na Wawelu*, „Biuletyn Historii Sztuki", t. 28, 1966, s. 251–254; A. Sachetnik, *Ołtarz z krucyfiksem królowej Jadwigi w katedrze wawelskiej*, „Analecta Cracoviensia", t. 20, 1988, s. 333–334; R. Kaczmarek, *Italianizmy. Studia nad recepcją gotyckiej sztuki włoskiej w rzeźbie Środkowo-Wschodniej Europy (koniec XIII – koniec XIV wieku)*, Wrocław 2008, s. 277–295 (*Import kopii ideowej. Krucyfiks królowej Jadwigi w katedrze na Wawelu*).

3 Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw. MNK II-b-156, 200 × 110 cm, płótno nagrodzone brązowym medalem na Wystawie Światowej w St. Louis w 1904 r. jest autorską repliką wcześniejszej wersji, http://www.imnk.pl/